

WERKCONFERENTIE: SAMEN, LEEFBAAR & GEZOND! EEN ZORGAGENDA VOOR 2014 EN VERDER

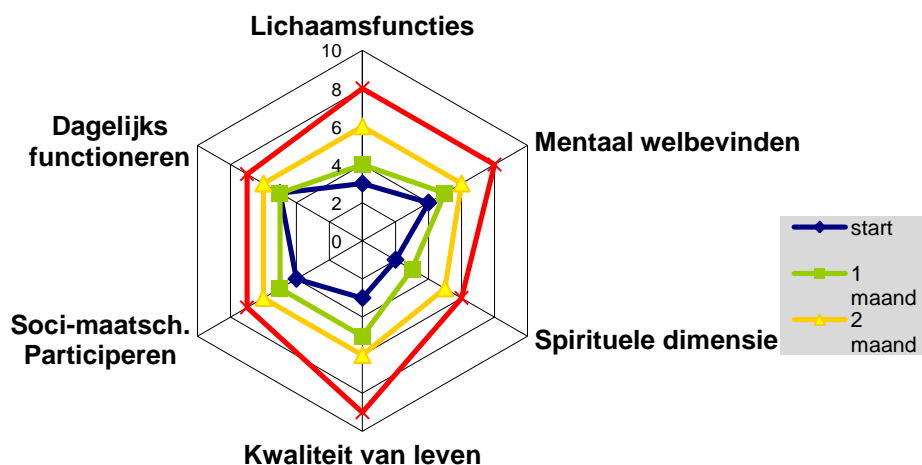
Workshop: 'Alles draait om gezondheid'

Spreekers: Esther Pallast, Machteld Huber, Chantal Walg

Samenvatting inleiding

Machteld Huber heeft in het plenaire gedeelte een inleiding gegeven over het nieuwe concept van gezondheid. Gezondheid is daarbij het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Uit onderzoek onder verschillende stakeholders zijn een zestal dimensies bepaald (zie figuur). Dit nieuwe concept van gezondheid wordt 'positieve gezondheid' genoemd. En richt zich niet louter op de toestand van 'compleet welbevinden', zoals centraal staat in de huidige definitie van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en waarbij bijna niemand gezond is. Ziekte moet, waar mogelijk, worden behandeld, maar daarnaast moet er ook aandacht zijn voor het versterken van veerkracht, zelfregie en *health literacy* - basisgezondheidsvaardigheden.

Tijdens de workshop heeft Ester Pallast gekeken hoe het gesteld is met de positieve gezondheid in de regio. Zij heeft daarvoor gebruik gemaakt van de gegevens van de gezondheidsmonitor uitgevoerd in 2012. Wat opvalt is dat de monitor vooral uitgaat van gezondheidsproblemen. De meest opvallende problemen zijn veel leefstijlgerelateerde aandoeningen, toename psychische problematiek onder 19 t/m 64-jarigen, eenzaamheid blijft veel voorkomen, veel valongevallen met medische letsel tot gevolg onder 65-plussers, het vermogen om eigen regie te voeren neemt sterk af met de leeftijd, met name alleenwonende ouderen hebben veel problemen hebben met zelfredzaamheid. Positieve punten zijn een toename van maatschappelijke participatie (meer mensen die aan vrijwilligerswerk doen en/of mantelzorg geven), maar vooral ook dat het hebben van een ziekte lang niet altijd wil zeggen dat mensen niet meer de dingen kunnen doen die ze willen doen (positieve gezondheid!)

Knopen, uitdagingen en dilemma's

Tijdens de twee workshop werden verschillende knopen en uitdagingen benoemd die elkaar ook overlappen.

Een eerste knoop die benoemd werd is de **fragmentarische indeling van de gezondheidszorg**. De lappendeken van organisaties binnen de gezondheidszorg in Nederland. Voor ieder onderdeel is een aparte voorziening. De gezondheidszorg is georganiseerd op basis van voorziening. De uitdaging is om de gezondheidszorg te organiseren vanuit de behoeften van de burger, cliënten en patiënten. Daarnaast wordt de gezondheidszorg gestuurd door **de financiering**. En dat geeft verkeerde prikkels. Verrichtingen worden betaald, maar er wordt niet gekeken naar gezondheidsuitkomsten. Dit maakt dat de gezondheidszorg vooral gaat over **markten, domeinen en belangen**. De burger, cliënt of patiënt lijkt daar geen rol in te spelen.

Substitutie van de 3de naar de 2de naar de 1ste en uiteindelijk naar de 0de-lijn is een andere knoop waar een ieder mee te maken krijgt. Uiteindelijk moeten er naast extramuralisering, meer gebruik gemaakt worden van informele zorg en uiteindelijk meer eigen regie bij de burger zelf.

Dit vraagt om **goed geïnformeerde en gemotiveerde individuen**, echter niet iedereen is gemotiveerd of heeft het vermogen om meer zelf te doen. De balans vinden blijft een uitdaging.

Daarnaast heeft het systeem, ons zorgstelsel ervoor gezorgd dat burgers '**claimedrag**' vertonen en professionals '**pampergedrag**'.

Wanneer er initiatieven vanuit burgers zelf genomen worden, onderaf vanuit netwerken, dan worden deze vaak niet ondersteund. De bureaucratie, maar ook de moeite van de overheid om los te laten dragen hier zeker aan bij. De uitdaging is om van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' te gaan, naar faciliteren.

De **gezondheidszorg** is daarnaast erg **medisch georiënteerd** en schade gericht. Er wordt pas actie ondernomen wanneer het al te laat is. De uitdaging wordt om gezondheid als uitgangspunt te nemen en dan het brede concept van positieve gezondheid. Om zo niet alleen ziekenzorg, maar ook gezondheidszorg te creëren.

Een aantal one-liners uit de workshops zijn:

- *Ziekte is niet belangrijk, maar eenzaamheid en mogelijkheid tot participatie wel (huisarts)*
- *Er komt heel veel op de huisartsen af, te veel. Zij zijn vooral brandjes aan het blussen.*
- *Minder indiceren en meer vrijlaten en loslaten dat is wat zou moeten gebeuren (verzekeraar)*
- *Het moet in de wijken gebeuren, maar we zijn nog steeds zoekende hoe (gemeente)*
- *Je zou geen zorg-, maar een gezondheidsverzekering of een niet-zorgverzekering moeten hebben!*
- *Er is een cultuuromslag/paradigmashift nodig in de gezondheidszorg!*
- *De zorgvraag moet verminderen, preventie is nodig!*

Concrete stappen

Een eerste concrete stap zou zijn om in de regio een samenhangend concept van gezondheid als gemeenschappelijk referentiekader te gaan gebruiken. Dit zou het nieuwe concept van positieve gezondheid kunnen zijn.

Een volgende stap zou zijn om dit concept in te passen binnen de huidige processen. Met andere woorden het 'gezondheidsdenken' implementeren binnen alle werkterreinen van de gezondheidszorg en daarbuiten.

De werkgroep bestaat uit:

- Machteld Huber (Louis Bolk Instituut)
- Esther Pallast (GGD Hart voor Brabant)
- Vincent Schouten (GGZ Land van Cuijk & Noord Limburg)

- Rixt Runia (Zorgbelang Brabant)
- Jacqueline Philipsen (Robuust)
- Stephan Hermsen (VGZ)
- Mieke van Vloet (Radius)
- Corne van Asten (Syntein)
- Kristel Schouten (Gemeente Boxmeer)
- Karin Schippers (Pantein)
- Chantal Walg (Syntein)

De werkconferentie Samen, Leefbaar en Gezond is mede mogelijk gemaakt door:

& de gemeenten in de Noordelijke Maasvallei